

Oponentský posudok na dizertačnú prácu Mgr. Katrin Vodrážkovej *Fenomén filmu – informace – spoločnosť*

Mgr. Katrin Vodrážková sa vo svojej dizertačnej práci *Fenomén filmu – informace – spoločnosť* pokúsila spracovať tému, ktorá je bez akýchkoľvek pochybností nielen náročná, ale aj aktuálna. Film, či už hraný alebo dokumentárny je v súčasnosti skutočne jedným z najdôležitejších zdrojov informácií, a tento fakt dizertačná práca explicitne pripomína.

V úvode dizertačnej práce sa Mgr. Katrin Vodrážková pokúsila vymedziť všeobecné ciele, ktoré chcela v práci dosiahnuť. Sú to ambiciózne ciele, a rád konštatujem, že dizertačná práca splnila vytýčené ciele. Okrem toho sa pokúsila načrtnúť súčasný stav poznania, pričom sledovala jednu líniu výskumu. Táto redukcia však má svoj zmysel, pretože umožňuje porovnávať poznatky, artikulované vzájomne preložiteľnými jazykmi. Už z úvodu je jasné, že Mgr. Vodrážková sa bude opierať predovšetkým o teoretické názory Niklasa Luhmanna a Viléma Flussera, pričom tieto názory považuje za komplementárne. Vzhľadom na danú problematiku to považujem za dobrú voľbu, pretože každý zo spomínaných mysliteľov jej poskytol vhodné nástroje pre analýzu fotografie a následne filmu ako zdroja informácií vo vzťahu k spoločnosti.

2. kapitola sa zaoberá interpretáciou chápania systémov v koncepcii spomenutého Niklasa Luhmanna. Interpretácia je zameraná na explikáciu základných pojmov tejto koncepcie. Medzi základné pojmy patria systém, systémová referencia, rozhranie a prostredie, informácia a informačný systém, fotografia a film ako informačný systém. Táto kapitola je jednou z najprepracovanejších v celej dizertačnej práci, jasne prezrádza, že jej autorka pozná a dlhodobo pracuje s Luhmannovými teoretickými textami, vie z nich extrahovať to, čo je podstatné, vie odhliadať od marginálneho hlavne chápe logiku jeho úvah. Toto všetko umožňuje pochopiť štýl a zvláštnosti Luhmannovho teoretického myslenia.

3. kapitola sa zaoberá fotografiou ako informačným systémom a hoci by sa mohlo zdať, že je to redundantná digresia, nie je to tak. Fotografia, podobne ako film sú technické obrazy, produkované technickými aparátmi, a statický fotogram je základom pohyblivého filmového obrazu. Kým v 2. kapitole sa autorka opierala predovšetkým o Luhmannove práce, v tejto kapitole dominantne využíva Flusserove práce. Zaujímavou časťou práce je interpretácia média očí vo fotografii, práve v tejto časti sa ukázalo, že Mgr. Vodrážková dokáže funkčne využívať teoretické nástroje pri interpretácii konkrétnych fotografií. Je schopná vybrať si signifikantné fotografie a invenčne s nimi narábať.

V 4. kapitole je pozornosť venovaná filmu ako technike zobrazovania. Autorka si nevšima techniky zobrazovania *an sich*, ale vzťahuje ich k spoločnosti, čiže upozorňuje na ich vplyv pri utváraní kultúry videnia. To je dôležitý faktor, ktorý

neraz zostáva mimo pozornosť estetiky a filmovej vedy, ktorý však umožňuje situovať film do širšieho spoločenského rámca.

Súčasťou dizertačnej práce je aj záver, prílohy, archív autorky a použité zdroje, takže dizertačná práca obsahuje všetko, čo takýto typ práce má obsahovať.

Celkovo možno konštatovať, že dizertačná práca Mgr. Katrin Vodrážkovej *Fenomén filmu – informace – spoločnosť* je kvalitnou prácou. Autorka si našla autorov, na ktorých pozitívnym spôsobom nadviazala. Dokázala vhodným spôsobom kombinovať myšlienky rôznych autorov tak, aby nevznikol eklektický kompilát. Dizertačná práca nemá nejaké slabé miesta, keby som mal však upozorniť na malé nedostatky, tak by som upozornil na formulácia na strane 27: „Pojem diskursu rozpracoval zejména ve svém díle ‚Slova a věci‘.“ Je pravdou, že v tejto knihe sa Foucault venoval filológii, politickej ekonómii a biológii vo vzťahu k iným diskurzom, ktoré boli považované tradičnými dejinami ideí za ich predchodcov, ale teóriu diskursu vytvoril až vo svojej „rozprave o metóde“, čiže v knihe *Archeológia vedenia*. Okrem toho je škoda, že autorka nespomenula dve práce Rolanda Barthesa – štúdiu *Tretí zmysel* a knihu *Svetlá komora. Vysvetlivka k fotografii*, pretože tieto práce môžeme považovať za dôslednú obhajobu neredukovateľnosti fotogramu a fotografie na slovo. To je však len poznámka na okraj, ktorá rozhodne neznižuje úroveň práce.

Kvalitu dizertačnej práce zvyšuje aj takmer nulový výskyt preklepov či iných drobných a gramatických chýb a preto po zvážení všetkých *pro et contra* navrhujem, aby dizertačná práca Mgr. Katrin Vodrážkovej *Fenomén filmu – informace – spoločnosť* bola pripustená na obhajobu a po úspešnej obhajobe bol Mgr. Katrin Vodrážkovej udelený titul *philosophiae doctor* (PhD.)

V Bratislave 29. 10. 23013

prof. PhDr. Peter Michalovič, PhD.